

MODERN-ULUS DEVLETİN KURULUŞ VE GELİŞME SÜRECİNDE FOLKLOR, ŞİİR VE FAKELORE

**Folklore, Poetry and Fakelore: In the Founding and Developing of the
Modern-Nation State**

Ayşe ÇAMKARA*

ÖZ

Bu çalışmada, Türk şiirinin modern-ulus devletin kuruluş ve gelişme dönemlerinde oynadığı rol ve uğradığı değişim süreci üzerinde durulmaktadır. Buna göre, Tanzimat döneminden itibaren Divan şiirinin yerine batılı anlamda modern bir şiir ikame edilmek istenmiş, daha sonra Avrupa'daki romantik-ulusçu hareketlere koşut biçimde modern şiirin kaynağı olarak folklor benimsenmiştir. Bu bağlamda, Balkan Savaşı yıllarında eser vermeye başlayıp Milli Mütareke Dönemi ve Cumhuriyet Döneminde faaliyetlerine hız kazandıran ve "Beş Hececiler" olarak anılan Enis Behiç Koryürek (1892-1949), Halid Fahri Ozansoy (1891-1971), Orhan Seyfi Orhon (1890-1972), Yusuf Ziya Ortaç (1895-1967), Faruk Nafiz Çamlıbel'in (1898-1973) şiirleri dikkate değerdir. Bu şairler, dönemin romantik ulusçu söylemini benimseyerek, milli kültürün özünü saklı tutan halk kültürünü ve halkın yaşadığı coğrafyayı—yani Anadolu'yu—"halkın dili" ve "halkın vezni" ile anlatma anlayışına bağlı kalarak şiir yazmışlar, folkloru şiirde yeniden üretmeyi amaçlamışlardır. Ancak modern-ulus devletin kuruluşunun ardından, ulusal heyecanın giderek azalması gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak şiirde folklorun yeniden üretimi başarısızlığa uğramış ve yoğun eleştirilere maruz kalmıştır. 1950'lere gelindiğinde ise folklor, modern şiirin önündeki en büyük engellerden biri olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Folklor, modern-ulus devlet, şiir

ABSTRACT

In this study, the role and evolution of Turkish poetry during the establishment and the development of the modern-nation state of Turkey will be explored. In this respect, starting from the "Tanzimat" period, attempts were made to replace Divan poetry with modern-Western style poetry. Accordingly, in parallel with the romantic-nationalist movement in Europe, folklore was considered as one source of inspiration for modern poetry. In this context, works of poets such as Enis Behiç Koryürek (1892-1949), Halid Fahri Ozansoy (1891-1971), Orhan Seyfi Orhon (1890-1972), Yusuf Ziya Ortaç (1895-1967), Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973), who were also called the "Five Syllablists" started writing poems during the Balkan wars. They increased their activity during the National Armistice Period and Republic Period, this increased activity is extremely important. Those poets, by internalizing the discourse of romantic-nationalist of period, wrote their poems adhere to concept of explaining of the folk culture which is preserve essence of national culture and geography where folks live - the Anatolia - by using "language of folks" and "prosody of folks": aimed to reproduce folklore in the poem. After the establishment of the modern-nation state; however, due to factors such as the diminishment of nationalist idealism, the reproduction of folklore in poetry failed and was exposed to intense criticism. During the 1950s, folklore was seen as one of the major obstacles to modern poetry.

Key Words

Folklore, modern-nation state, poetry.

Folklorun bir bilim olarak ortaya çıkışı 19. yüzyılda gerçekleşmiştir. İlhan Başgöz, Mark Azadovski'nin *Sibirya'dan Bir Masal Anası* adlı kitabının Türkçe çevirisine yazdığı giriş yazısında, folklorun bir bilim olarak ortaya çıkış sürecine değinir. Giuseppe Cocchiara'nın *The History of Folklore in Europe* adlı çalışmasına göndermeler yapan Başgöz, baş-

langıçta ilkel insanı izleme şeklindeki hareketin Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde ulusun özgeçmişine dönme biçimini aldığı ifade ettikten sonra 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar romantik edebiyat ve ulusçuluk akımının folklor çalışmalarıyla yakın ilişki içerisinde olduğunu ifade eder (7-8). Başgöz bu bağlamda, "halk ruhu" (volkseek), halk türküsü (volk-

* Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü doktora öğrencisi, camkara@bilkent.edu.tr

slid) gibi kavramları ortaya koyan ve 1778-1779 yıllarında yayımladığı *Halk Türküleri Antolojisi* (Stimmen der Völker in Liedern) ile büyük yankı uyandıran Johann Gottfried Herder'in görüşlerini şöyle özetler: "Ulusların bağımsız yaşaması ve gelişmesi, şu veya bu nedenle kesintiye uğrar ya da tehlikeye düşerse ulusu ve ulus kültürünü kurtarmak için tutulacak en doğru yol halk türkülerini toplamak ve onları ulusal ruhu canlandırmak ve korumak için kullanmaktır" (8). Böylece ulusal ruhun kaynağı halk kültürü içerisinde aranmaya başlanır. Arzu Öztürkmen, *Türkiye'de Folklor ve Milliyetçilik* adlı çalışmasında, folklorun bağımsız bir disiplin olarak ortaya çıkışının milli-devlet kavramından bağımsız olarak ele alınamayacağı ve 19. yüzyıl sonunda şekillenen dünya rejimlerinin resmi söylem kurgulamalarında başvurdukları ilk kaynağın çoğu zaman folklor olduğu düşüncesini yineler ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşu sürecinde de benzer bir deneyimin yaşandığına işaret eder (16). Bu nedenle modern Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin inşa sürecindeki ulusçu hareketleri ve bu sırada folklorun orijinal bir kaynak olarak keşfini, 19. yüzyılda Avrupa'da yaşanan romantik ulusçu hareketlere koşut olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu bağlamda Ziya Paşa'nın 1868 yılında Londra'dayken kaleme aldığı, bütün Osmanlı şiir geleneğine bir reddiye olarak okunabilecek "Şiir ve İnşa" makalesi, bir başlangıç sayılabilir. Ziya Paşa bu makalesinde "Osmanlıların şiiri acaba nedir?" diye sorarken divan şairlerini, Arap ve Acem şiir geleneğinin taklitçileri olmaları nedeniyle eleştirir. Ziya Paşa'ya göre "[b]izim şiirimiz hani şâirlerin nâmevezûn diye beğenmedikleri avâm şarkıları ve taşralarda çöğür şairleri arasında (deyiş) ve (üçleme), (ka-

yabaşı) ta'bir olunan nazımlardır" (Ziya Paşa 329). Burada Ziya Paşa'nın modern anlamda bir milliyet anlayışı olmasa da bir "öz" arayışı içerisinde olduğu görülür ve Ziya Paşa'ya göre bu öz, dönemin seçkin sınıfları içerisinde değil, taşradaki "avam" içerisinde, halk içerisinde bulunabilir. Ziya Paşa'nın bu görüşleri, 1913 yılında Ziya Gökalp'ın "Halka Doğru" makalesinde daha açık ifadesini bulacaktır: "Seçkinler, milli kültürü yalnız halkta bulabilirler, başka bir yerde bulamazlar. Demek ki halka doğru gitmek, milli kültüre doğru gitmek mahiyetindedir. Çünkü halk, milli kültürün canlı bir müzesidir" (Gökalp 47). Burada halkın milli kültürün taşıyıcısı durumunda görülmesi önemlidir. Bu alanda Ziya Gökalp tek başına değildir; Rıza Tevfik 1913 yılında yayımladığı "Folklor-Folk-lore" başlıklı yazısında, folklor ve ulus arasındaki ilişkiyi anonimlik kavramı çevresinde kurar (Öztürkmen 27). Rıza Tevfik'e göre folklor ürünlerinin "söyleyenleri tamamen meçhul olmalıdır ki, o ulusun o kavmin kendi sünihat eseri, kendi düşünce ve vicdanlarının tercümanı gibi telakki edilebilsin" (alıntılayan Öztürkmen 27). Bu dönemde folklor ve ulus arasındaki ilişkiye dikkat çeken bir başka isim Fuad Köprülü'dür. 1914 yılında kaleme aldığı "Yeni Bir İlim: Halkiyat; Folk-lore" başlıklı yazısında, Balkan milletlerinin bağımsızlaşma mücadelelerinde folklorun bir rehber olduğunu belirtir ve folklorik bilginin siyasi idarecilerin sık sık başvurdukları bir kaynak olması bakımından aynı zamanda işlevsel bir bilgi olduğuna dikkat çeker (Öztürkmen 31).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulma sürecinde, milli kültürün özü olarak halk kültürünün, folklorun benimsenmesi, dönemin edebiyat anlayışında birebir ifadesini bulur. Bu bağlamda öncelikle Balkan Savaşı yıllarında eser verme-

ye başlayıp Milli Mütareke Dönemi ve Cumhuriyet Döneminde faaliyetlerine hız kazandıran “Beş Hececiler” olarak anılan şairlerin—Enis Behiç Koryürek (1892-1949), Halid Fahri Ozansoy (1891-1971), Orhan Seyfi Orhon (1890-1972), Yusuf Ziya Ortaç (1895-1967), Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973)—şairlerini ele almak gerekmektedir. Öcal Oğuz, editörlüğünü yaptığı *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*’nda yer alan “Araştırmaların Tarihi” başlıklı yazısında, 18. yüzyılda Avrupa’da ortaya çıkan Ossianizmin halk kültürüne ve edebiyatına dayanan bir şiir okulu oluşturduğuna ve böylece bu akımı takip eden aydınların halk şiirine yönelmesini sağlayan öncü bir akım yarattığına değinmekte ve bu bakımdan “Beş Hececiler” ile Ossianizm arasında bir ilişki kurulabileceğine dikkat çekmektedir. Emrah Pelvanoğlu, “Ossianizm ve Beş Hececiler” başlıklı makalesinde, Oğuz’un bu önerisinden yola çıkarak, Ossianizm ve sonrasında gelişen tartışmalar hakkında detaylı bilgi vermekte, Ossianizm ile Beş Hececiler arasında—dolaylı da olsa—bir ilişki kurulabileceğini ortaya koymaktadır. Pelvanoğlu’na göre “Machperson’un, Ossian şiirlerinde yaptığı saf, sözlü alanın çeviri ya da yeniden yazım yoluyla yazılı alana taşınması edimi, bir bakıma Beş Hececiler’in edebî eyleminden de beklenmektedir” ve “Beş Hececiler’in bu dönemde (1912-22 diyebiliriz) yazdıkları şiirlerde bu romantik beklentilere karşılık vermeye çalıştıkları çok açık bir şekilde görülebilir” (9). Beş Hececiler’in Milli Mütareke Dönemi ve cumhuriyetin ilanı aşamasındaki şiirlerine bakıldığında bu şairlerin, dönemin romantik ulusçu söylemini benimseyerek, milli kültürün özünü saklı tutan halkın kültürünü ve yaşadığı coğrafyayı—yani Anadolu’yu—“halkın dili” ve “halkın vez-

ni” ile anlatma anlayışına bağlı kalarak şiir yazdıkları görülür. Bu konuda Faruk Nafiz Çamlıbel’in “Başka sanat bilmeziz, karşımızda dururken / Yazılmamış bir destan gibi Anadolu’muz” (Tuncer 134) şeklindeki dizeleriyle, Orhan Seyfi Orhon’un “Yalnız senin tatlı esen havanda / Kendi milli gururumu sezerim / Yalnız senin dağında, ya ovanda / Başım gökte, alnım açık gezerim” (Tuncer 27) şeklindeki dördünlüğünü hatırlamak yerinde olacaktır.

Tam da bu noktada halk bilimi sahasında Ossianizm ve sonrasındaki tartışmalara dönmek, “milli edebiyat” döneminde daha çok Beş Hececiler adıyla anılan şairler etrafında şekillenen romantik ulusçu şiir anlayışını farklı bir analize tâbi tutma imkânı sağlayacaktır. Alan Dundes—1950 yılında Amerikan halk kahramanı Paul Bunyan hakkındaki hikâyeleri ve Benjamin Botkin’in *Treasury of American Folklore* adlı kitabındaki ürünleri inceleyerek, bunların yazınsal alanda oluşturulmalarına rağmen sözel alanda oluşturulmuşçasına, “bozulmamış folklor ürünleri” gibi sunulmalarına “fakelore”, yani uydurma/sahte folklor, terimini icat ederek karşı çıkan—Richard M. Dorson’u eleştirdiği “Fakelore Fabrikasyonu” başlıklı makalesinde, ilk dönem folklor hareketleri içerisinde değerlendirilen pek çok ürünün aslında “fakelore” olarak değerlendirilebileceğini söyleyerek, 18. yüzyıldaki Ossian şiirlerinin, 19. yüzyılda Grimm Kardeşler’in yayınladıkları Alman halk masallarının ve Finlilerin Kalevala Destanı’nın birer fakelore örneği olduğunu gösterir. Dundes, bu ürünlerin “sahte ya da uydurma” olup olmadıklarına bakmaksızın bilimsel olarak ele alınması gerektiğini belirtir ve bu ürünlerin bir ihtiyaç neticesinde ortaya çıktıklarına dikkat çeker:

Fakelore görünürde millî ve ruhsal bir ihtiyacı tatmin eder: Yani özellikle bir kriz anında birinin millî kimliğinin olduğunu göstermek ve bu kimlik içerisine gurur aşılacak. [...] Halkbilimin ideal olarak millî kimlik susuzluğunu giderme amacına hizmet ettiği doğru olabilir, fakat halkbiliminin eksik ya da yetersiz sayıldığı yerlerde, millî hislerle doldurulan bireysel yaratıcı yazarlar bu boşluğu doldurmada kendilerini özgür hissetmektedirler. (82)

Bu aşamada “millî hislerle doldurulan” Beş Hececiler, “millî kimlik susuzluğunu gidermek” için yazınsal alanda oluşturdukları şiirlerini sözel alana ait “folklorik ürünler-miş gibi” ortaya koymazlar; fakat halk şiirini dil, şekil ve içerik bakımından “örnek olarak” “Altun Destan”, “Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi”, “Türküler”, “Maniler”, “Memleket Türküleri” gibi şiirler¹ yazarlar. Bu nedenle, ben burada, Beş Hececiler ile Ossianizm arasında kurulan dolaylı ilişkiye koşut olarak, tıpkı Ossian şiirleri gibi Beş Hececiler’in şiirlerinin de fakelore olarak değerlendirilebileceğinin altını çizmek istiyorum. Ancak özellikle cumhuriyetin kuruluşundan sonraki dönem, fakelore üretimi açısından daha dikkat çekicidir. Bu dönemde millî devlet kurulmuş, devletin modern kurumları ve inkılâplar hayata geçirilmeye başlanarak “muasır medeniyetler seviyesine” çıkma hedefine yönelmiştir. Dolayısıyla şiir de ulaşılmak istenen “hedefe” doğru gelişim gösterecektir. Çalışmalarını büyük ölçüde Türk kültürünü yok olmaktan korumaya yönelen Türk Ocakları’nın, cumhuriyet reformlarının hayata geçirilmesi noktasında yetersiz kalmaları gerekçesiyle 1931 yılında feshedilmesinin ardından (Öztürkmen 71), 1932 yılında “halkevlerinin” kurulmasıyla yeni bir döneme girilir. Öztürkmen’in ifade ettiğine göre

halkevleri, Türk Ocakları’na kıyasla “daha denetlenebilir kurumlar olarak” iki önemli görevle faaliyete geçerler; bunlardan ilki sosyal reformu desteklemek, ikincisi yeni devletin batılılaşma projesini pratiğe geçirecek sanatsal ve kültürel faaliyetleri başlatmak ve yürütmektir (70-71). Bu yeni dönemde devlet eliyle kurulan halkevleri çevresinde yürütülen çalışmalar gerçekten dikkate değerdir. Nitekim halkevlerinde hem yerel halk kültürünü, folklorunu derleme faaliyetlerine hız verilir hem de bu halkevlerinin yayın organlarında, cumhuriyetin ideolojik ve kültürel söylemini yaygınlaştıracak ve pekiştirecek şekilde fakelore olarak değerlendirilebilecek şiirler yazılır. Bu bağlamda William S. Fox’un “Folklor ve Fakelore: Bazı Sosyolojik Düşünceler” adlı makalesini hatırlamak gerekmektedir. Fox, bu makalesinde, fakelore’un halk kültürünün değil, egemen kültürün göze çarpan değerlerini yansıttığına ve kuvvetlendirdiğine dikkat çekiyor; folklorun ulus devletlerinde eleştirel bir işlevi yerine getirirken, fakelore’un toplumun koordine edilmesine, ideolojik ve kültürel hegemonyanın kurulmasına katkıda bulunduğunu savunuyordu. Durumun açıklık kazanmasını sağlamak için Ahmet Kutsi Tecer’in Ankara Halkevi’nin yayın organı olan *Ülkü* dergisi çevresindeki faaliyetleri ve şiirleri örnek gösterilebilir. Ahmet Kutsi Tecer, ismini Atatürk’ün verdiği *Ülkü* dergisinin başyazarlarını yazmaktadır. Derginin Şubat 1933 tarihli ilk sayısında yer alan “Ülkü Niçin Çıkıyor?” başlıklı yazıda, derginin amaçları arasında karanlık devirleri arkada bırakan aydınlık istikbale giden yeni neslin heyecanını beslemek, cemiyetin inkılâp unsurlarını ısıtmak, ileri adımları sıklaştırmak gibi cumhuriyet ideolojisiyle uyumlu maddeler sıralanmaktadır. Bunun dışında Tecer’in

romantik ulusçu duyarlılığı sürdüren, aynı zamanda cumhuriyet ideolojisinin yeniden üretimini yapan ve bunu yaparken de halk şiirinin dil, şekil ve içerik özelliklerine “öykünen”, fakelore olarak değerlendirilebilecek şiirleri vardır. Bu bağlamda onun “Orda bir köy var uzakta / O köy bizim köyümüzdür / Gezmesek de tozmasak da / O köy bizim köyümüzdür” (Tecer 83) dördlüğü ile başlayan “meşhur” şiirini hatırlamak, “Taraktor, taraktor, traktor / Daha her türlü çift aleti / Bu işte toprağın hasreti / Becerikli el, kol ve motor” (Tecer 89) dördlüğü ile başlayan şiirine ya da “Suları dondurur ayaz / İnim inim avaz avaz / İnler sazlar, ördek kaçmaz / Avcı yollarını bekler” (Tecer 99) dördüğünü içeren “Ördek Ağdı” adlı şiirine bakmak, durumun netlik kazanması açısından yeterlidir.

Sözü edilen bu gelişmeler, Cumhuriyet Devri Edebiyatının yalnızca bir cephesini temsil etmekteydi. Dönemin “millî edebiyat”, “memleket edebiyatı”, “inkılâp edebiyatı” gibi çeşitli isimlerle anılan ve romantik ulusçu söylemi benimseyen şiir anlayışının yanında, bu edebiyatlara karşı çıkan, eski şiir anlayışını sürdüren ya da bireysel planda şiir yazan şairler, şiirler bulunmaktaydı. Millî devletin kurulup düşman tehlikesinin ortadan kalkmasının ardından, Beş Hececiler ve ardıllarına yöneltilen eleştiriler artar. Buna bir örnek olarak—İnci Enginün’ün ifadeleriyle belirtirsek—“beylik edebiyat haline dönüşen memleket edebiyatına” (63) karşı çıkan Yedi Meşaleciler² hatırlanmalıdır. 1928 yılında *Yedi Meşale* adlı bir şiir kitabı çıkaran bu şairler, kitabın önsözünde “her türlü müşkülata rağmen yalnız sanat aşkıyla çalışan birkaç gencin edebî mahsullerini takdim et[tiklerini]” dile getirdikten sonra “sanat” anlayışlarını şu sözlerle ifade ederler: “Yazılarımızda ne dünün mız-

mız ve soluk hislerini, ne son zamanların renksiz ve dar Ayşe Fatma terennümünü bulacaksınız” (Alıntılayan Enginün 63-64). Burada “renksiz ve dar Ayşe Fatma terennümü” sözleriyle, yapay olması ve tekrara düşmesiyle romantik ulusçu söylemi benimseyen Beş Hececiler ve halkevleri çevresindeki ardılları tarafından temsil edilen, fakelore olarak değerlendirilebilecek şiir anlayışı kastedilmektedir. Bu şiir anlayışının Nazım Hikmet öncülüğündeki toplumcu gerçekçi bir şiir anlayışını benimseyen şairler tarafından da “düşüçü milliyetçi” olmak bakımından eleştirildiği bilinmektedir.

Gerek farklı bir sanat anlayışını benimseyen edebî çevrelerin eleştirileri, gerek 1940’lı yıllara gelindiğinde ulusal heyecanın kaybolması ve gerekse İkinci Dünya Savaşı’nın ve demokrasiye geçiş sürecinin getirdiği sıkıntılar nedeniyle, Balkan Savaşı yıllarında başlayan ve erken cumhuriyet döneminde hız kazanan romantik ulusçu söylemi benimseyen “millî” şiir anlayışının, folklorun yeniden üretiminde başarısızlığa uğradığı ve tekrara düştüğü görülmektedir. Nitekim edebiyat tarihlerinde Beş Hececiler’in ele alınış biçimi bu tespiti doğrular niteliktedir. Örneğin İnci Enginün’ün Beş Hececiler’i ve onlarla benzer düzlemde şiirler yazan şairleri “Tasvirde Kalanlar” (37) başlığı altında ele alması anlamlıdır. Yine Asım Bezirci, özellikle halkevleri ve *Ülkü* dergisi çevresinde toplanan Ahmet Kutsi Tecer, Bekçet Kemal Çağlar, Ceyhun Atuf Kansu, Orhan Şaik Gökyay gibi isimlerin, “CHP’nin biçimci, popülist halkçılık ilkesine bağlanmaları”, “halk şiirine dışarıdan bakıyor, özüne giremiyor” olmaları nedeniyle başarısızlığa uğradıklarını dile getirmektedir (*Orhan Veli*, 91). Buradan halk şiirinin yani folklorun kendisinin değil, Beş Hececiler ve ardıllarının yazdığı şiirin

yani fakelore'un eleştirildiği anlaşılır. Bu tarz şiir anlayışına en radikal karşı çıkış İkinci Yeni şairlerinden gelecektir. Örneğin İkinci Yeni'nin en önde gelen isimlerinden Cemal Süreya, "Folklor Şiire Düşman" başlıklı yazısında, "çağdaş" şiire imkân tanımaması bakımından halk şiirini eleştirmektedir:

Çağdaş şairler kelimeleri bile sarıyorlar, yerlerinden, anlamlarından uğratıyorlar. Bu böyleyken bizde hâlâ folklorla, halk deyimlerine şiirlerinde fazlasıyla yer veren şairlerin kısır bir yolda oldukları kanısındayım. Çünkü folklor da şiirin bugünkü entelektüel niteliğini taşıyacak yeti yoktur. Halk deyimlerinin havası şiirin kanat çırpmasına imkân vermeyecek kadar dar bir havadır. (C. Süreya 23)

Burada Cemal Süreya, folklorla, halk deyimlerine fazlasıyla yer verilen şiirleri, nonpoetik olması, klişeleşmesi ve bireyselliğe imkân tanımaması bakımından eleştirmekte ve "çağdaş" şiire "düşman" olarak nitelendirmektedir. Burada, bana kalırsa, çağdaş şiire düşman olarak görülen, folklorun ya da halk şiirinin kendisi değil, biçim ve içerik olarak halk şiirine öykünen, fakelore olarak ele alabileceğimiz, gerek Beş Hececilerin gerekse halkevleri çevresinde faaliyet gösteren şairlerin yazdıkları şiirlerdir. Çünkü tekrara düşen ve klişeleşen bu şiirlerdir.

Sonuç olarak, bu yazıda modern-ulus devletinin kuruluş ve gelişim sürecine paralel olarak değişen şiir anlayışı ele alınmış ve bu süreçte şiirin oynadığı rol üzerinde durulmuştur. Öncelikle Tanzimat döneminden itibaren Divan şiirinin yerine batılı anlamda modern bir şiir ikame edilmek istenmiş, daha sonra Avrupa'daki romantik ulusçu hareketlere koşut biçimde modern şiirin kaynağı olarak folklor benimsenmiştir. Milli mü-

cadele ve cumhuriyetin ilanı aşamasında milli kimlik susuzluğunu gidermek, düşman tehlikesinin ortadan kalkması ve devletin kuruluşunun tamamlanmasının ardından ise cumhuriyet ilkelerinin hayata geçirilmesi ve pekiştirilmesi amacıyla, biçim ve içerik yönünden halk şiirine öykünen, bugün fakelore olarak değerlendirilebileceğimiz şiirler yazılmıştır. Ancak yaşanan toplumsal değişimlerle birlikte, bir süre önce bir ihtiyaca cevap vermek üzere ortaya çıkmış, fakelore olarak değerlendirilebileceğimiz bu şiir anlayışı, giderek artan eleştirilere maruz kalmış ve son olarak da "çağdaş" şiirin önündeki en büyük engellerden biri olarak görülmeye başlanmıştır.

NOTLAR

- 1 "Altun Destan" Ziya Gökalp'ın, "Peri Kızıyla Çoban Hikayesi", "Türküler", "Maniler" Orhan Seyfi Orhon'un, "Memleket Türküleri" Faruk Nafiz Çamlıbel'in şiirleridir.
- 2 Muammer Lütfi, Sabri Esat Siyavuşgil, Yaşar Nabi Nayır, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret Solok, Ziya Osman Saba, Kenan Hulusi Koraçay.

KAYNAKÇA

- Ahmet Kutsi Tecer'in *Bütün Şiirleri*. Haz. Leyla Tecer. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Bezirci, Asım. *Orhan Veli*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın, 1995.
- Dundes, Alan. "Fakelore Fabrikasyonu". *Folklorun Sahtesi: Fakelore*. Haz. Selcan Gürçayır. Ankara: Geleneksel Yayınları, 2007.
- Enginün, İnci. *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2003.
- Fox, William S. "Folklor ve Fakelore: Bazı Sosyolojik Düşünceler". *Folklorun Sahtesi: Fakelore*. Haz. Selcan Gürçayır. Ankara: Geleneksel Yayınları, 2007. 35-51.
- Gökalp, Ziya. "Halka Doğru". *Türkçülüğün Esasları*. Haz. Mehmet Kaplan. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1999. 46-51.
- Oğuz, Öcal. "Araştırmaların Tarihi". *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ed. Öcal Oğuz. Ankara: Grafiker Yayınları, 2004.
- Öztürkmen, Arzu. *Türkiye'de Folklor ve Milliyetçilik*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2006.
- Pelvanoglu, Emrah. "Ossianizm ve Beş Hececiler". *Milli Folklor 75*, 2007, 5-11.
- Süreya, Cemal. *Folklor Şiire Düşman*. İstanbul: Can Yayınları, 1992.
- Tuncer, Hüseyin. *Beş Hececiler*. İzmir: Akademi Kitabevi, 1994.